

Sygn. akt I CSK 762/10

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSA Marek Machnij

w sprawie z powództwa Joanny O. i Krzysztofa O.
przeciwko Bankowi Polska Kasa Opieki S.A. w W.
o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 26 października 2011 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 31 sierpnia 2010 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 3 marca 2010 r. Sąd Okręgowy. oddalił powództwo Joanny O. i Krzysztofa O. przeciwko pozwanemu Bankowi Polskiej Kasie Opieki S.A. w W. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, oparte na twierdzeniu o przedawnieniu roszczenia.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Firma Handlowo-Usługowa „O.” Export – Import, zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego Bankiem BPH S.A. w K. dwie umowy: z dnia 9 października 1997 r. o kredyt na działalność inwestycyjną i z dnia 1 czerwca 2001 r. o kredyt obrotowy. W dniu 27 grudnia 2002 r. została zawarta między stronami umowa restrukturyzacyjna określającą wysokość łącznych zobowiązań, sposób i termin spłaty, w której wskazano, że nie stanowi ona odnowienia w rozumieniu art. 506 k.c. Powód złożył wówczas oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie art. 97 ust. 2 ustawy Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm., dalej – pr.bank.), udzielając zgody na wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego (BTE) do dnia 30 grudnia 2008 r. W terminie tym Bank zażądał spłaty całego zadłużenia i wystawił BTE, opatrzony następnie klauzulą wykonalności przeciwko powodowi, a później także przeciwko powódce. W trakcie egzekucji komorniczej nastąpiła zmiana wierzyciela.

Sąd Okręgowy ocenił, że w tak ustalonym stanie faktycznym nie zachodzą przesłanki do uwzględnienia powództwa w oparciu o art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. Tytuł wykonawczy został wystawiony w następstwie oświadczenia powoda o poddaniu się egzekucji, a Bank nie był przy egzekwowaniu należności ograniczony żadnym innym terminem poza wskazanym w oświadczeniu dłużnika terminem 30 grudnia 2008 r., który został zachowany.

W apelacji powodowie zarzucili naruszenie art. 117, 118, 119 i 120 k.c. oraz art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Zaskarżonym obecnie wyrokiem Sąd Apelacyjny w jej uwzględnieniu orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Sąd Apelacyjny zakwalifikował żądanie powodów jako oparte na podstawie z art. 840 § 1 pkt 2. Wskazał, że przed zawarciem umowy restrukturyzacyjnej wierzytelności z obu umów kredytowych były wymagalne na skutek dokonanych przez Bank BPH wypowiedzeń pismami z dnia 26 sierpnia 2002 r. Dodatkowo ustalił, że powodowie spłacali nieregularnie zrestrukturyzowane zadłużenie, aż do dnia 7 marca 2003 r., kiedy dokonali ostatniej wpłaty. Bank wystawił tytuł egzekucyjny w dniu 26 kwietnia 2006 r., a w dniu 5 maja 2006 r. skierował wniosek o nadanie klauzuli wykonalności.

W ocenie prawnej uzupełnionych w ten sposób ustaleń faktycznych Sąd Apelacyjny przyjął, że porozumienie w sprawie restrukturyzacji zadłużenia z dnia 27 grudnia 2002 r. stanowiło uznanie przez powodów roszczenia i zgodnie z art. 123 § 1 pkt 2 k.c. przerwało rozpoczęty już wcześniej, w związku z postawieniem w stan wymagalności kredytów, bieg przedawnienia. Termin ten liczony według art. 118 k.c. wynosi trzy lata. Po przerwie biegu przedawnienia, stosownie do art. 124 § 1 k.c., rozpoczęło ono bieg ponownie w dniu 28 grudnia 2002 r.

Sąd Apelacyjny wskazał, że w przypadku zobowiązań terminowych regułą jest początkowa zbieżność wymagalności i terminu płatności. Z powołaniem się na stanowisko judykatury wyraził zapatrywanie, że jeżeli roszczenie nie stało się jeszcze wymagalne, to dozwolone jest dokonanie przez strony w ramach swobody kontraktowej przedłużenie lub skrócenie terminu płatności. Natomiast przedłużenie lub skrócenie terminu płatności dokonane po dniu, w którym roszczenie stało się wymagalne, nie ma żadnego wpływu na jego wymagalność. Odmienne stanowisko prowadziłoby do obejścia zakazu wynikającego z art. 119 k.c. (wyrok SN z dnia 12 marca 2002 r., IV CKN 862/00 i SA w Poznaniu z dnia 10 stycznia 2006 r., I ACa 757/05). W konsekwencji tego, ustalenia stron co do początku biegu terminu wymagalności różniące się od regulacji kodeksu cywilnego są nieważne.

Sąd Apelacyjny przyjął, że w stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy termin przedawnienia, po wcześniejszym jego przerwaniu rozpoczął ponownie bieg 8 marca 2003 r. i upłynął 8 marca 2006 r., a więc przed wystawieniem BTE. Zamiarem powoda, który spłacał dług po 28 grudnia 2002 r. była częściowa realizacja roszczenia. W tych granicach, poprzez wykonanie świadczenia doszło do

niewłaściwego uznania roszczenia, ze skutkiem w postaci przerwania biegu przedawnienia. Zarówno wniosek z dnia 5 maja 2006 r. o nadanie BTE klauzuli wykonalności jak i wniosek powoda o podpisanie ugody dotyczącej zadłużenia złożony w dniu 24 lipca 2006 r. nie mogły mieć wpływu na bieg terminu przedawnienia, który w tych datach już upłynął. Nie wywarło jakichkolwiek skutków w sferze wymagalności roszczenia i zarazem terminu przedawnienia oświadczenie powoda o wyrażeniu zgody na wystawienie BTE do dnia 30 grudnia 2008 r. złożone w zw. z dyspozycją art. 97 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665). Nie mogło ono w szczególności zniweczyć reguł dotyczących przedawnienia.

W skardze kasacyjnej pozwanego, opartej na obu ustawowych podstawach skarżący zarzucił naruszenie:

- 1) art. 119 w zw. z art. 120 § 1 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 2 k.c. w zw. z art. 124 § 1 k.c. przez błędną wykładnię polegające na przyjęciu, że porozumienie stron z dnia 27 grudnia 2002 r. modyfikujące zobowiązanie powoda i rozkładające świadczenie na raty nie mogło zmienić terminu wymagalności roszczenia zgodnie z datami wymagalności poszczególnych rat, a tym samym mieć wpływ na rozpoczęcie nowego biegu przedawnienia,
- 2) art. 118 k.c. w zw. z art. 120 § 1 k.c. i art. 123 pkt 2 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie w następstwa przyjęcia, że wystawienie BTE oraz złożenie wniosku o nadanie mu klauzuli nastąpiło po upływie terminu przedawnienia i udzielenie powodom ochrony prawnej,
- 3) art. 227, 230, 233 k.p.c. w zw. z art. 382 i 391 § 1 k.p.c. mogące mieć wpływ na wynik sprawy przez przyjęcie, że powód dokonał w dniu 3 marca 2003 r. ostatniej spłaty raty określonej w porozumieniu, pomimo zebrania materiału dowodowego niekwestionowanego przez powodów wskazującego, że było to 7 lipca 2003 r., a w konsekwencji błędne uznanie, że skierowanie wniosku o nadanie klauzuli nastąpiło po upływie terminu przedawnienia i nie mogło go przerwać.

Skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania lub jego uchylenie i oddalenie apelacji powodów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podzielić należy trafny, z przyczyn wskazanych w przytoczonych motywach zaskarżonego wyroku, pogląd Sądu Apelacyjnego, iż określony w art. 119 k.c. zakaz umawiania się co do innego okresu przedawnienia, niż wynika to z ustawy obejmuje także zakaz umawiania się co do wymagalności roszczenia z terminowego zobowiązania o zapłatę, po tym jak stało się ono wymagalne. Takie postanowienie umowy jako sprzeczne z bezwzględnie obowiązującym przepisem jest nieważne. Stanowisko to znajduje oparcie w zarówno w dotychczasowej judykaturze (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2002 r., IV CKN 862/00 i z dnia 3 marca 2006 r., II CSK 123/05, nie publ.) jak i w przeważającej części piśmiennictwa.

Brak jest tym samym uzasadnionej podstawy by podzielić zarzuty błędnej wykładni przepisów art. 119 k.c. w zw. z art. 120 § 1 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 2 k.c. w zw. z art. 124 § 1 k.c. w ich ujęciu przedstawionym w skardze.

Na tle zarzutów wniesionej skargi kasacyjnej opartych na podstawie naruszenia przepisów postępowania, powstaje podnoszona w niej w dalszej kolejności kwestia, czy powództwo rzeczywiście powinno być uwzględnione w sytuacji, gdy - jak twierdzi skarżący - bieg terminu przedawnienia roszczeń pozwanego Banku rozpoczął się dopiero 7 lipca 2003 r., a nie jak ustalił to Sąd Apelacyjny w dniu 8 marca 2003 r. i biegnąc nieprzerwanie upłynąłby w dniu 7 lipca 2006 r., jednak został przerwany na skutek wcześniejszego wystąpienia przez Bank o nadanie BTE klauzuli wykonalności.

Podstawą kwestionowanego ustalenia Sądu Apelacyjnego było twierdzenie pozwanego zawarte w odpowiedzi na pozew (k. 35), z której niewątpliwie wynika – niezgodnie z tym ustaleniem – że powód rzeczywiście zapłacił ostatnią ratę kredytu w dniu 7 lipca 2003 r.

Przepis art. 398³ § 3 k.p.c. wyłącza jednak jako podstawę kasacyjną zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych i oceny dowodów a więc wszystkie wypełniające

taką podstawę twierdzenia odnoszące się do nieprawidłowego ustalenia podstawy faktycznej, którą Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2, jest związany. Wyłączenie to dotyczy przede wszystkim art. 233 § 1 (wyroki SN: z dnia 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76 i z dnia 26 kwietnia 2006, V CSK 11/06, nie publ.), w ramach którego skarżący sytuuje uchybienie Sądu Apelacyjnego polegające – jak określa je – na błędnym odczytaniu treści dowodu.

Wyłączone są również przepisy art. 228 § 1, art. 229 i 230, przewidujące, według określenia przyjętego w doktrynie tzw. „bezdowodowe ustalanie faktów” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2006 r., V CSK 146/06, nie publ. i wyrok Sadu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2008 r., IV CSK 404/07, nie publ.).

Ustalone fakty nie podlegają kontroli kasacyjnej nawet w razie rażąco wadliwej lub oczywiście błędnej oceny dowodów sądu drugiej instancji, na których zostały oparte, gdyż jej podważanie przez Sąd Najwyższy co do zasady nie jest możliwe. Związanie ustaleniami faktycznymi nie wyłącza przy tym kontroli zgodności z prawem postępowania, w którym zostały dokonane, w przeciwnym razie wyłączona byłaby bowiem w ogóle druga podstawa kasacyjna (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2008 r. I CSK 500/05, nie publ.).

Wniesiona skarga nie podnosi jednak w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania zarzutów, które pozwalały by na dokonanie przez Sąd Najwyższy oceny postępowania przed Sądem Apelacyjnym pod tym kątem, a samo uzasadnienie tej podstawy ogranicza się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzeczono jak w sentencji.